Vol. 25 No 56 (2026)

Article

Energy import dependence and economic security

***Nyamkhuu Dorjpurew*[1*]**
Doctoral candidate, Senior Lecturer
Mongolian National Defense University,
Ulaanbaatar, Mongolia
***Anujin Gansukh*[2], *Nomin-Erdene Munkhsaikhan*[3]**
Undergraduate Student
Mongolian National Defense University,
Ulaanbaatar, Mongolia

DOI: https://doi.org/10.65902/tsats.2026.02.004

ARTICLE INFO:
RECEIVED: 14 March 2026
ACCEPTED: 30 April 2026
PUBLISHED: 02 June 2026

LICENSE:
Creative Commons CC-BY 4.0

COPYRIGHT:
© 2026. The author(s)
This publication is an open-access article.

CORRESPONDING AUTHOR:
*Nyamkhuu Dorjpurew

KEYWORDS:
Economic security, energy imports, structural vulnerability, threshold indicators, Mongolia

Abstract:

This article assesses Mongolia's energy import dependence, import intensity, export commodity concentration, and weak industrial diversification within the framework of economic security, based on actual statistical data for 2024. The study combines document analysis, comparative analysis of official statistics, threshold-based assessment, and explanatory analysis. In 2024, Mongolia's total electricity consumption reached 11.6 billion kWh, of which 24.7 percent was supplied through imports; exports amounted to USD 15.8 billion and imports to USD 11.6 billion, resulting in a positive foreign trade balance, while imports of goods and services accounted for 69.7 percent of GDP.[1] At the same time, mining accounted for approximately 95 percent of total exports, the extractive sector constituted 70.9 percent of industrial output, and the share of manufacturing was only 21.8 percent.[2] At the macro level, economic growth of 5.1 percent, average annual inflation of 6.8 percent, debt at 42.8 percent, and foreign exchange reserves equivalent to 3.9 months of imports indicated short-term stability, but did not fully mitigate structural vulnerability.[3] The findings establish that Mongolia's economic vulnerability is concentrated at the intersection of three factors: energy import dependence, concentrated mineral-based exports, and weak manufacturing development.

Introduction

Economic security constitutes a multidimensional framework encompassing a state's capacity to sustain stable economic growth, safeguard the uninterrupted functioning of strategic sectors, absorb external shocks through financial and external trade resilience, and preserve the underlying productive capacity of the domestic economy.[4] Reports issued by international development institutions suggest that economies heavily concentrated in mining and primary commodity exports may register strong performance during periods of commodity-led expansion; however, they remain comparatively more exposed to external price volatility, disruptions in logistics networks, tighter global financial conditions, and increases in import prices.[5]

For Mongolia, this issue is of particular strategic significance. On the one hand, in 2024, favorable macroeconomic indicators were observed, including positive economic growth, increased fiscal revenue, and a surplus in the external trade balance. On the other hand, export earnings remain highly dependent on a narrow range of mining commodities, the industrial structure continues to be dominated by extractive activities, and certain strategic consumer goods, fuel, and energy supplies are still met through imports. Accordingly, assessing economic security solely through GDP growth, inflation, fiscal performance, and debt indicators is insufficient; structural vulnerabilities must also be incorporated into the analytical framework. In recent years, the literature on economic security and sustainable development has increasingly emphasized an integrated analytical approach that brings together indicators of energy security, supply chain resilience, export diversification, and processing-industry capacity. As disruptions in the energy system simultaneously affect production, transportation, mining operations, household consumption, price levels, fiscal conditions, and foreign currency flows, energy security has increasingly been recognized as one of the critical nodal variables of economic security.[6]

The purpose of this article is to assess Mongolia's economic security on the basis of actual statistical data for 2024 by examining the intersection of indicators related to energy, external trade, industrial structure, and macroeconomic stability, and to identify the nodal areas in which vulnerabilities are most concentrated. The central research question examines how dependence on energy imports, when combined with external trade concentration and weak industrial diversification, generates risks to economic security. The research hypothesis is grounded in the proposition that, although macroeconomic stability indicators remain relatively favorable, the combined vulnerability of key structural indicators continues to constitute a fundamental challenge to the country's economic security.[7]

Research methodology and data sources

This study employed an integrated methodological framework comprising document analysis, comparative analysis of official statistics, threshold-based assessment, and explanatory analysis. Quantitative data were compiled from the Energy Regulatory Commission of Mongolia, the National Statistics Office of Mongolia, the

Ministry of Economy and Development, the World Bank’s *World Development Indicators*, *Mongolia Economic Update*, *Macro Poverty Outlook*, and *Mongolia Data Sheet*.

Methodologically, economic security was not evaluated on the basis of a single macroeconomic indicator. Rather, it was interpreted through a composite set of indicators reflecting structural risks. Accordingly, a three-level threshold classification—secure, risky, and vulnerable—was applied to assess each indicator within a risk-based analytical logic.[8] For instance, a high share of electricity imports reflects strategic dependence on external supply; high import intensity indicates exposure to external shocks; high export concentration implies vulnerability to revenue volatility; and a low share of manufacturing reflects weak structural diversification.[9]

The selected threshold values are not legally codified or officially mandated criteria. Instead, they constitute an analytical framework designed to interpret actual statistical data within a consistent methodological logic. In constructing the threshold matrix, the study applied the principle of relative risk, which is widely used in economic security research, and classified each indicator for the purpose of prioritizing policy decisions. This approach clarifies not merely the absolute magnitude of indicators, but their policy relevance.

The principal calculations used in the article were formulated as follows:

SEI=IE/TEC×100, where SEI denotes the share of imported electricity in total electricity consumption, IE represents imported electricity, and TEC refers to total electricity consumption; II=MGS/GDP×100, where II denotes import intensity, MGS represents imports of goods and services, and GDP refers to gross domestic product; MEC=ME/TE×100, where MEC denotes mining export concentration, ME represents mining exports, and TE refers to total exports; SM=MO/TIO×100, where SM denotes the share of manufacturing, MO represents manufacturing output, and TIO refers to total industrial output; and ICR=IR/AMI, where ICR denotes the import coverage ratio of international reserves, IR represents international reserves, and AMI refers to average monthly imports.

These formulas enabled the interpretation of economic security across three analytical dimensions: structural composition, external dependence, and protective capacity.[10]

Empirical results

In this section, Mongolia’s economic security is examined through an analysis of its structural changes and dynamic trends over the period 2015–2024. In doing so, it integrates interrelated indicators, including economic growth, inflation, import dependence, debt burden, foreign trade expansion, and vulnerability arising from energy imports. Historical data indicate that Mongolia’s economy experienced a slowdown in 2015–2016, a recovery phase in 2017–2019, a contraction in 2020, and a renewed growth cycle during 2021–2024, while expectations for continued growth remain dominant in 2025.

Table 1

Changes in Selected Macroeconomic Indicators of Mongolia, 2015–2024

Year	GDP Growth (%)	Inflation (%)	Government Debt / GDP %	Interpretation
2015	2.4	5.7	58.3	Growth slowed
2016	1.5	0.7	87.6	Economic weakness
2017	5.6	4.3	72.5	Recovery began
2018	7.7	6.8	66	Growth accelerated
2019	5.6	7.3	60.8	Relatively stable
2020	-4.6	3.7	73.9	Pandemic contraction
2021	1.6	7.35	67.6	Weak recovery
2022	5.0	15.15	64.5	Inflation peak
2023	7.4	10.35	44.4	Export-led expansion
2024	5.1	6.2–6.8	43.3	Improved macroeconomic stabilization

Source: Compiled by the authors based on official statistics.

Analysis of developments during 2015–2024 indicates that economic growth and inflation did not follow a stable co-movement pattern. During the expansionary period of 2017–2019, favorable commodity market conditions, export revenues, and increased investment activity supported economic growth, whereas the pandemic-related shock in 2020 resulted in a sharp contraction. Although growth recovered during 2021–2024 and reached 7.4 percent in 2023, inflation remained elevated in 2022–2023, adversely affecting real purchasing power and intensifying cost pressures. Thus, macroeconomic growth alone does not ensure economic security; rather, it should be assessed in conjunction with price stability.

In 2024, imports of goods and services accounted for 69.7 percent of GDP, indicating a vulnerable level. This indicator suggests that a substantial proportion of Mongolia's consumption, investment, and production inputs remains dependent on imports. In 2024, total imports reached USD 11.6 billion, while exports amounted to USD 15.8 billion, generating a trade surplus; however, this surplus does not necessarily imply that the domestic economic structure has become secure. The high import intensity of the economy directly increases its exposure to shocks associated with exchange rate fluctuations, logistics disruptions, fuel prices, and the costs of machinery and equipment.

In 2024, imported electricity accounted for 24.7 percent of total electricity consumption, representing a vulnerable level of dependence. In previous years, Mongolia also met a certain share of its electricity consumption through imports, indicating that this is not a one-off fluctuation but a persistent structural vulnerability.

As economic growth strengthens, energy demand tends to increase; however, if domestic generation capacity does not expand at a comparable pace, import dependence may become increasingly sensitive. Therefore, energy security remains not merely a sectoral concern but a core indicator of economic security.

Figure 1.

GDP Growth and Inflation in Mongolia, 2015–2024

Source: National Statistics Office of Mongolia, Consumer Price Index/Inflation.

The 2015–2024 chart indicates that Mongolia's GDP growth accelerated during 2015–2019, contracted sharply in 2020, and subsequently recovered over 2021–2024. Inflation, however, rose rapidly from 2021, reached its peak in 2022, and gradually declined during 2023–2024. This indicates that although economic growth recovered, price pressures remained elevated for a certain period. Therefore, while a recovery is observed in the macroeconomic environment, inflation volatility remains a key risk to sustainable growth.

The analysis of the 2015–2024 period yields the following main findings. First, Mongolia's economy has re-entered a growth cycle, yet cyclical volatility remains high. Second, although inflation increased sharply in 2022–2023 and moderated in 2024, underlying risks of renewed inflationary pressures remain through import costs, energy, and fuel channels. Third, the main vulnerabilities of economic security continue to lie in high import intensity, dependence on energy imports, concentrated mining exports, and a weakly diversified industrial structure.[11] Therefore, the main policy direction should focus not only on increasing the contribution of growth, but also on structural reforms in energy, production, import substitution, and export diversification.

Discussion

The research findings indicate that the vulnerability of Mongolia's economic security is not concentrated in a single indicator, but rather emerges at the intersection of four dimensions: energy, exports, imports, and the structure of production. In other

words, although high dependence on energy imports constitutes a risk in itself, when combined with high import intensity, the concentration of exports in raw materials, and the weak development of manufacturing, it assumes more serious policy significance. Such combined vulnerability does not mean that all risks will be eliminated by improving a single indicator.

The World Bank’s Mongolia Economic Update and Macro Poverty Outlook documents emphasize that, although growth is positive, export concentration, dependence on transport and logistics, weak productivity growth, and the issue of private-sector diversification remain important. The findings of this article also support this conclusion, confirming that although short-term macroeconomic stability may appear to mitigate structural risks, their underlying causes persist.

In the energy sector, issues such as the adequacy of domestic energy sources, system modernization, reserve capacity, grid flexibility, regulation of renewable energy sources, and peak-load management should not be regarded solely as sector-level technical and economic objectives.[12] These are directly linked to macroeconomic stability, industrial policy, export competitiveness, and regional development.[13] Therefore, energy investment should be considered an investment in economic security.

The relatively low share of manufacturing is associated with the weakness of the import-substitution policy. If domestic manufacturing, materials, spare parts, and certain segments of equipment production can be developed gradually, not only will import pressure be reduced, but the domestic returns from the mining sector will also increase.[14] To implement this, it is necessary to align industrial clustering, reliable energy supply, the reduction of transport and logistics barriers, tax and financial incentives, technological transition, and skilled workforce policy.[15]

An important lesson of the study is that a favorable trade balance does not imply that economic security has been ensured. Even if the trade balance is favorable, if exports are highly concentrated, imports cover strategic consumption, and energy supply is partially dependent on foreign sources, the economy remains vulnerable to external shocks. Therefore, in policy assessment, it is more realistic to consider structural quality indicators alongside current-account outcomes.

Integrated findings and conclusion

This study evaluates Mongolia’s economic security based on actual statistical data for 2015-2024, using key indicators of energy supply, foreign trade, production structure, and macroeconomic stability. The findings indicate that energy import dependence, high import intensity, and the concentration of exports in the mining sector constitute major sources of economic vulnerability. The share of manufacturing and the import coverage of foreign exchange reserves remain at risk levels, whereas economic growth, inflation, and debt indicators appear relatively stable in the short term.

First, the persistently high level of import dependence in electricity supply, a strategically important sector, indicates that the domestic production base remains insufficient and that external supply risks may be transmitted to the domestic economy through foreign sources.

Second, imports of goods and services equivalent to 69.7 percent of GDP, together with the high share of fuel and equipment imports, make Mongolia's economy highly sensitive to exchange rate fluctuations, logistical disruptions, and supply-side shocks.

Third, mining accounts for approximately 95 percent of total exports, while the extractive sector represents 70.9 percent of industrial output. This demonstrates that the concentration of income, fiscal revenues, and foreign exchange inflows remains extremely high.

Fourth, the share of manufacturing has not reached a secure threshold, indicating weak domestic economic diversification and insufficient capacity for import substitution and value-added production.

Fifth, although macroeconomic indicators remained positive, foreign exchange reserves have not reached a fully secure level in terms of import coverage. Accordingly, risks associated with sharp fluctuations in commodity markets, rising import costs, and external dependence in the energy sector continue to persist.

Therefore, the priority policy directions for strengthening economic security should focus, first, on accelerating the development of domestic sources of electricity and fuel and strengthening reserve policies; second, on expanding manufacturing, materials production, and equipment import-substitution sectors through targeted support; third, on enhancing the competitiveness of non-mining exports and diversifying the export structure; fourth, on shifting foreign exchange reserves, fiscal discipline, and debt management toward a framework that is relatively less dependent on commodity cycles; and fifth, on coordinating energy, industrial, and foreign trade policies within an integrated economic security framework.

References

[1] Energy Regulatory Commission of Mongolia, "Meeting on the annual report of the Energy Regulatory Commission," Sep. 4, 2025.

[2] National Statistics Office of Mongolia, "Foreign trade, January–December 2024," Jan. 15, 2025.

[3] National Statistics Office of Mongolia, "Gross industrial output increased by 5.0% from the same period of the previous year," Jan. 16, 2025.

[4] World Bank, "Imports of goods and services (% of GDP) – Mongolia," World Development Indicators, 2026 update.

[5] World Bank, "Mongolia," data sheet, Apr. 2026.

[6] World Bank, Mongolia Economic Update, May 2025.

[7] World Bank, Mongolia Macro Poverty Outlook, Apr. 2026.

[8] Ministry of Economy and Development of Mongolia, Monthly Macroeconomic Update, Nov. 2024.

[9] Energy Regulatory Commission of Mongolia, Energy Statistics: Annual Statistical Report, 2020.

[10] World Bank, Mongolia: Third Energy Sector Project (P178190), 2024.

[11] International Energy Agency, World Energy Outlook 2024: Security, Affordability and Sustainability, 2024.

[12] International Energy Agency, Electricity 2025, 2025.

[13] E. Bompard, A. Carpignano, M. Erriquez, et al., "National energy security assessment in a geopolitical perspective," Energy, 2017. https://doi.org/10.1016/j.energy.2017.04.108

[14] C. H. Oyunchimeg, Energy Sector Current Status, Recent Challenges and Future Development in Mongolia. Nautilus Institute, 2021.

[15] O. Nergui, S. Park, and K.-W. Cho, "Comparative Policy Analysis of Renewable Energy Expansion in Mongolia and Other Relevant Countries," 2024. https://doi.org/10.3390/en17205131

Эрчим хүчний импортын хамаарал ба эдийн засгийн аюулгүй байдал

Доржпүрэвийн Нямхүү[1*]
Докторант, ахлах багш
Үндэсний Батлан Хамгаалах Их сургууль. Монгол улс

Гансүхийн Анужин[2]***, Мөнхсайханы Номин-Эрдэнэ***
Оюутан, Аюулгүй байдлын сургууль
Үндэсний Батлан Хамгаалах Их сургууль., Монгол улс

Хураангуй. *Энэхүү өгүүлэл нь Монгол Улсын эрчим хүчний импортын хамаарал, импортын багтаамж, экспортын түүхий эдийн төвлөрөл, аж үйлдвэрийн сул төрөлжилт зэрэг үзүүлэлтийг эдийн засгийн аюулгүй байдлын хүрээнд 2024 оны бодит статистикт тулгуурлан үнэлэв. 2024 онд Монгол Улсын нийт цахилгаан хэрэглээ 11.6 тэрбум кВт.ц хүрч, үүний 24.7 хувийг импортоор хангасан; экспорт 15.8 тэрбум, импорт 11.6 тэрбум ам.доллар болж, гадаад худалдааны тэнцэл ашигтай гарсан боловч импортын бараа, үйлчилгээ ДНБ-ний 69.7 хувьтай тэнцсэн байна.[1] Үүний зэрэгцээ уул уурхай нийт экспортын ойролцоогоор 95 хувийг, олборлох салбар аж үйлдвэрийн гарцын 70.9 хувийг бүрдүүлж, боловсруулах үйлдвэрлэлийн жин ердөө 21.8 хувь байв.[2] Макро түвшинд өсөлт 5.1 хувь, жилийн дундаж инфляц 6.8 хувь, өр 43.3 хувь, валютын нөөц 3.9 сарын импорттой тэнцэж байсан нь богино хугацааны тогтвортой байдлыг илтгэсэн ч бүтцийн эмзэг байдлыг бүрэн сааруулаагүйг харуулна.[3] Судалгааны дүнгээс Монгол Улсын эдийн засгийн эмзэг байдал нь эрчим хүчний импортын хамаарал, уул уурхайн төвлөрсөн экспорт, боловсруулах үйлдвэрлэлийн сул хөгжил гэсэн гурван хүчин зүйлийн огтлолцолд төвлөрсөөр л байна.*

Түлхүүр үг: *эдийн засгийн аюулгүй байдал, эрчим хүчний импорт, бүтцийн эмзэг байдал, босго үзүүлэлт, Монгол Улс*

Оршил

Эдийн засгийн аюулгүй байдал нь улс орны тогтвортой өсөлт, стратегийн салбарын тасралтгүй ажиллагаа, гадаад шокыг даван туулах санхүү-гадаад худалдааны чадавх, дотоодын үйлдвэрлэлийн суурь боломжийг хамарсан цогц ойлголт юм.[4] Олон улсын хөгжлийн байгууллагуудын тайлангаас харахад уул уурхай, түүхий эдийн экспортод өндөр төвлөрсөн эдийн засаг нь өсөлтийн мөчлөгийн үеэр өндөр үзүүлэлттэй харагдавч гадаад үнийн савлагаа, ложистикийн доголдол, санхүүгийн хатуу нөхцөл, импортын үнийн өсөлт зэрэг хүчин зүйлсэд илүү өртөмтгий байдаг.[5]

Монгол Улсын хувьд энэ асуудал онцгой ач холбогдолтой. Нэг талаас, 2024 онд эдийн засгийн өсөлт эерэг, төсвийн орлого өссөн, гадаад худалдааны тэнцэл ашигтай гарсан зэрэг нааштай үзүүлэлт ажиглагдсан. Нөгөө талаас, экспортын орлогын үндсэн эх үүсвэр цөөн нэр төрлийн уул уурхайн бүтээгдэхүүн хэвээр, аж үйлдвэрийн бүтэц олборлолт давамгай, стратегийн хэрэглээний бараа, шатахуун,

эрчим хүчний тодорхой хэсгийг импортоор хангаж байна. Иймд эдийн засгийн аюулгүй байдлыг зөвхөн ДНБ-ний өсөлт, инфляц, төсөв, өрийн үзүүлэлтээр хэмжих нь хангалтгүй бөгөөд бүтцийн эрсдэлийг хамтатган үнэлэх шаардлага үүснэ.

Сүүлийн жилүүдэд эдийн засгийн аюулгүй байдал, тогтвортой хөгжлийн судалгаанд эрчим хүчний аюулгүй байдал, нийлүүлэлтийн сүлжээний тэсвэр, экспортын төрөлжилт, боловсруулах үйлдвэрлэлийн хүчин чадал зэрэг үзүүлэлтүүдийг нэгтгэн тайлбарлах хандлага нэмэгдэж байна. Эрчим хүчний системийн доголдол нь үйлдвэрлэл, тээвэр, уул уурхай, өрхийн хэрэглээ, үнийн түвшин, төсөв, гадаад валютын урсгалд зэрэг нөлөөлдөг тул эдийн засгийн аюулгүй байдлын зангилаа хувьсагчийн нэг гэж үзэх болсон.[6]

Энэ өгүүллийн зорилго нь 2015-2024 оны бодит статистикт тулгуурлан Монгол Улсын эдийн засгийн аюулгүй байдлыг эрчим хүч, гадаад худалдаа, үйлдвэрлэлийн бүтэц, макро тогтвортой байдлын үзүүлэлтүүдээр үнэлж, аль зангилаа хэсэгт эмзэг байдал илүү төвлөрч буйг тодорхойлоход оршино. Судалгааны үндсэн асуулт нь эрчим хүчний импортын хамаарал нь гадаад худалдааны төвлөрөл, үйлдвэрлэлийн сул төрөлжилттэй хавсрахдаа эдийн засгийн аюулгүй байдалд ямар хэлбэрээр эрсдэл үүсгэж байна вэ? гэдэгт чиглэнэ. Судалгааны таамаглал нь макро үзүүлэлтүүд харьцангуй тогтвортой эерэг байгаа боловч бүтцийн гол үзүүлэлтүүдийн хосолмол эмзэг байдал улс орны эдийн засгийн аюулгүй байдлын үндсэн сорилт хэвээр байна гэсэн санаанд тулгуурлав.[7]

Судалгааны арга зүй, мэдээллийн эх сурвалж

Судалгаанд баримт бичгийн шинжилгээ, албан ёсны статистикийн харьцуулалт, босго-үнэлгээний арга, тайлбарлах шинжилгээг хавсран ашиглав. Тоон мэдээллийг Монгол Улсын Эрчим хүчний зохицуулах хороо, Үндэсний статистикийн хороо, Эдийн засаг, хөгжлийн яам, Дэлхийн банкны World Development Indicators, Mongolia Economic Update, Macro Poverty Outlook, Mongolia data sheet зэрэг эх сурвалжаас нэгтгэв.

Арга зүйн хувьд эдийн засгийн аюулгүй байдлыг ганц макро үзүүлэлтээр хязгаарлалгүй, бүтцийн эрсдэлийг илэрхийлэх үндсэн үзүүлэлтүүдийн харилцан хамаарал, уялдаа холбоонд тулгуурлан үнэлэв. Иймд аюулгүй, эрсдэлтэй, эмзэг гэсэн гурван түвшний босго ангиллыг ашиглаж, тухайн үзүүлэлтийг эрсдэлийн логикоор үнэлэв.[8] Тухайлбал, эрчим хүчний импортын өндөр хувь нь стратегийн нийлүүлэлтийн хараат байдлыг, импортын өндөр багтаамж нь гадаад шокын өртөмтгий байдлыг, экспортын өндөр төвлөрөл нь орлогын савлагааны эрсдэлийг, харин боловсруулах үйлдвэрлэлийн бага жин нь бүтцийн сул төрөлжилтийг илтгэнэ.[9]

Сонгосон босго утгууд нь хуульчлагдсан албан ёсны шалгуур бус, харин бодит статистикийг ижил логикоор тайлбарлах аналитик хүрээ юм. Босго матрицыг боловсруулахдаа эдийн засгийн аюулгүй байдлын судалгаанд өргөн хэрэглэгддэг харьцангуй эрсдэлийн зарчмыг ашиглаж, тус бүрийн үзүүлэлтийг бодлогын шийдвэрт эрэмбэлэх зориулалтаар ангилсан. Иймд хандлага нь янз

бүрийн үзүүлэлтийн абсолют хэмжээ бус, тэдгээрийн бодлогын ач холбогдлыг илүү ойлгомжтой болгож өгдөг.

Өгүүлэлд ашигласан үндсэн тооцооллууд дараах байдлаар хийгдэв: цахилгаан хэрэглээнд импортын эзлэх хувь = импортын цахилгаан / нийт цахилгаан хэрэглээ х 100; импортын багтаамж = импортын бараа, үйлчилгээ / ДНБ х 100; экспорт дахь уул уурхайн төвлөрөл = уул уурхайн экспорт / нийт экспорт х 100; боловсруулах үйлдвэрлэлийн жин = боловсруулах салбарын гарц / нийт аж үйлдвэрийн гарц х 100; валютын нөөцийн импортын хамрах хүрээ = олон улсын нөөц / сарын дундаж импорт.[10] Эдгээр томьёо нь бүтэц, хараат байдал, хамгаалалтын чадавх гэсэн гурван тэнхлэгээр эдийн засгийн аюулгүй байдлыг тайлбарлах боломж олгов.

Судалгааны үр дүн

Энэхүү хэсэгт Монгол Улсын эдийн засгийн аюулгүй байдлыг 2015–2024 оны хугацааны өөрчлөлтөөр шинжиллээ. Ингэхдээ эдийн засгийн өсөлт, инфляц, импортын хамаарал, өрийн дарамт, гадаад худалдааны тэлэлт, эрчим хүчний импортын эмзэг байдал гэсэн үзүүлэлтүүдийг уялдуулан авч үзэв. Түүхэн мэдээллээс харахад Монголын эдийн засаг 2015–2016 онд сааралттай, 2017–2019 онд сэргэлттэй, 2020 онд агшилттай, 2021–2024 онд дахин өсөлтийн мөчлөгт шилжсэн бөгөөд 2025 онд өсөлт үргэлжлэх хүлээлт давамгай байна.

1 дүгээр хүснэгт

Монгол Улсын сонгосон макро үзүүлэлтийн 2015–2024 оны өөрчлөлт

Он	ДНБ-ний өсөлт, %	Инфляц, %	Засгийн газрын өр/ДНБ, %	Тайлбар
2015	2.4	5.7	58.3	Өрийн дарамт өндөр байсан үе \Өсөлт саарсан\
2016	1.5	0.7	87.6	Өрийн дарамт огцом нэмэгдсэн үе \Эдийн засгийн сулрал\
2017	5.6	4.3	72.5	Тогтворжилт эхэлсэн \Сэргэлт\
2018	7.7	6.8	66	Буурах чиглэлд орсон
2019	5.6	7.3	60.8	Харьцангуй тогтвортой
2020	-4.6	3.7	73.9	Цар тахлын үед өрийн дарамт нэмэгдсэн
2021	1.6	7.35	67.6	Өндөр хэвээр боловч бууралттай
2022	5.0	15.15	64.5	Буурах хандлага үргэлжилсэн
2023	7.4	10.35	44.4	Экспортын өсөлт давамгай
2024	5.1	6.2–6.8	43.3	Макро тогтворжилт сайжирсан

Эх сурвалж: Судлаачийн нэгтгэл.

2015–2024 оны өөрчлөлтөөс харахад эдийн засгийн өсөлт ба инфляц хоёр ижил чиглэлээр тогтвортой хөдөлсөнгүй. 2017–2019 оны өсөлтийн үед түүхий эдийн зах зээл, экспортын орлого, хөрөнгө оруулалтын идэвх эдийн засгийг дэмжсэн бол 2020 оны цар тахлын шок өсөлтийг огцом агшаасан. 2021–2024 онд өсөлт сэргэж, 2023 онд 7.4 хувьд хүрсэн ч инфляц 2022–2023 онд өндөр хэвээр байж, бодит худалдан авах чадвар болон зардлын дарамтад сөргөөр нөлөөлсөн. Иймээс макро өсөлт дангаараа эдийн засгийн аюулгүй байдлыг

баталгаажуулахгүй, харин үнийн тогтвортой байдалтай хамт үнэлэгдэх шаардлагатай.

2024 онд импортын бараа, үйлчилгээ ДНБ-ний 69.7 хувьтай тэнцсэн нь эмзэг бүсэд байгааг илтгэнэ. Энэ үзүүлэлт нь Монголын эдийн засгийн хэрэглээ, хөрөнгө оруулалт, үйлдвэрлэлийн орцын томоохон хэсэг импортоос хамааралтай хэвээр байгааг харуулдаг. 2024 онд нийт импорт 11.6 тэрбум ам.доллар, экспорт 15.8 тэрбум ам.долларт хүрч, худалдааны тэнцэл ашигтай гарсан ч энэ ашиг нь дотоод бүтэц аюулгүй болсон гэсэн үг биш юм. Учир нь импортын өндөр багтаамж нь ханш, ложистик, шатахуун, тоног төхөөрөмжийн өртгийн шокоор эдийн засгийг шууд эмзэг болгодог.

2024 онд нийт цахилгаан хэрэглээний 24.7 хувийг импортоор хангасан нь эмзэг түвшний үзүүлэлт болсон. Өмнөх жилүүдэд ч Монгол Улс цахилгааны хэрэглээний тодорхой хэсгийг импортоор нөхөж ирсэн бөгөөд энэ нь нэг удаагийн хэлбэлзэл бус, харин удаан үргэлжилсэн бүтцийн эмзэг байдал болохыг харуулж байна. Эдийн засгийн өсөлт сайжирсан үед эрчим хүчний эрэлт нэмэгддэг боловч дотоод эх үүсвэр ижил хэмжээгээр өсөхгүй бол импортын хамаарал улам мэдрэг болж болзошгүй. Иймээс эрчим хүчний аюулгүй байдал нь зөвхөн салбарын асуудал бус, эдийн засгийн аюулгүй байдлын төв үзүүлэлт хэвээр байна.

1 дүгээр зураг

ДНБ-ий өсөлт ба инфляц

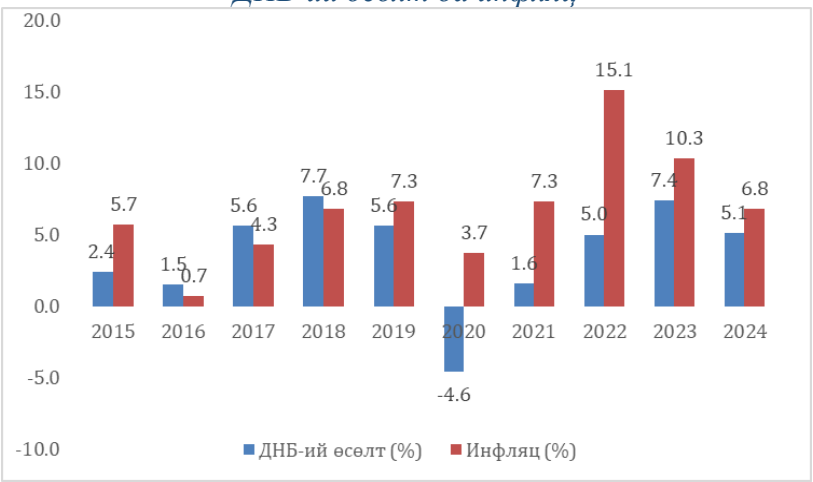

Эх сурвалж: Монгол Улсын Үндэсний статистикийн хороо, Хэрэглээний үнийн индекс / инфляц

Дээрх 2015–2024 оны графикаас харахад Монгол Улсын ДНБ-ний өсөлт 2015–2019 онд нэмэгдэж, 2020 онд огцом агшсан ч 2021–2024 онд дахин сэргэж байна. Харин инфляц 2021 оноос эрчимтэй өсөж, 2022 онд оргил түвшинд хүрээд 2023–2024 онд аажмаар буурсан. Энэ нь эдийн засгийн өсөлт сэргэсэн боловч үнийн дарамт тодорхой хугацаанд өндөр хэвээр байсныг харууллаа. Иймээс макро эдийн засгийн орчинд сэргэлт ажиглагдаж байгаа ч инфляцын савлагаа нь тогтвортой өсөлтийн гол эрсдэл хэвээр байна.

2015–2024 оны хугацааны эмпирик судалгаанаас дараах үндсэн үр дүн гарав. Нэгдүгээрт, Монголын эдийн засаг өсөлтийн мөчлөгт эргэн орсон боловч

мөчлөгийн савлагаа өндөр хэвээр байна. Хоёрдугаарт, инфляц 2022–2023 онд огцом өсөж, 2024 онд саарсан ч импортын өртөг, эрчим хүч, шатахууны сувгаар дахин өсөх суурь эрсдэл хэвээр байна. Гуравдугаарт, эдийн засгийн аюулгүй байдлын гол эмзэг цэг нь импортын өндөр багтаамж, эрчим хүчний импортын хамаарал, уул уурхайн төвлөрсөн экспорт, сул төрөлжилттэй аж үйлдвэрийн бүтэц хэвээр байгаад оршино.[11] Иймээс бодлогын гол чиглэл нь өсөлтийн хувь нэмэгдүүлэхээс гадна эрчим хүч, үйлдвэрлэл, импорт орлуулалт, экспортын төрөлжилтийн бүтцийн шинэчлэлд төвлөрөх шаардлагатай байна.

Хэлэлцүүлэг

Судалгааны үр дүнгээс харахад Монгол Улсын эдийн засгийн аюулгүй байдлын эмзэг байдал ганц үзүүлэлтэд төвлөрөөгүй, харин эрчим хүч, экспорт, импорт, үйлдвэрлэлийн бүтэц гэсэн хүчин зүйлсээр тулгуурлан үүсэж байна. Өөрөөр хэлбэл, эрчим хүчний импортын хамаарал өндөр байгаа нь дангаараа эрсдэл боловч энэ нь импортын өндөр багтаамж, экспортын түүхий эдийн төвлөрөл, боловсруулах үйлдвэрлэлийн сул хөгжилтэй хавсарснаар бодлогын хувьд илүү ноцтой агуулга болж байна. Ийм хосолмол эмзэг байдал нь нэг үзүүлэлтийг сайжруулснаар бүх эрсдэл арилна гэсэн үг биш.

Дэлхийн банкны Монгол Улсын эдийн засгийн тойм, макро ядуурлын төлөвийн баримт бичгүүдэд өсөлт эерэг байгаа боловч экспортын төвлөрөл, тээвэр ложистикийн хамаарал, бүтээмжийн сул өсөлт, хувийн хэвшлийн төрөлжилтийн асуудлыг онцолдог. Энэ өгүүллийн үр дүн ч мөн ийм дүгнэлтийг дэмжиж, богино хугацааны макро тогтвортой байдал нь бүтцийн эрсдэлийг сааруулсан мэт харагдавч гүн шалтгаанууд хэвээр байгааг баталж байна.

Эрчим хүчний салбарын хувьд дотоод эх үүсвэрийн хүрэлцээ, системийн шинэчлэл, нөөц чадал, сүлжээний уян хатан байдал, сэргээгдэх эх үүсвэрийн зохицуулалт, хэрэглээний оргил ачааллын менежмент зэрэг асуудлыг зөвхөн салбарын түвшний техник-эдийн засгийн зорилт гэж үзэх нь хангалтгүй.[12] Эдгээр нь макро тогтвортой байдал, үйлдвэрлэлийн бодлого, экспортын өрсөлдөх чадвар, бүс нутгийн хөгжлийн асуудалтай шууд холбоотой.[13] Иймээс эрчим хүчний хөрөнгө оруулалт нь эдийн засгийн аюулгүй байдлын хөрөнгө оруулалт мөн гэж үзэх нь зүйтэй.

Боловсруулах үйлдвэрлэлийн жин харьцангуй бага байгаа нь импорт орлуулах бодлогын сул талтай холбоотой. Хэрэв дотоодын боловсруулах үйлдвэр, материал, сэлбэг, тоног төхөөрөмжийн тодорхой сегментүүдийг үе шаттайгаар хөгжүүлж чадвал импортын дарамт буурахаас гадна уул уурхайн салбарын дотоод өгөөж нэмэгдэнэ.[14] Үүнийг хэрэгжүүлэхийн тулд аж үйлдвэрийн кластержуулалт, эрчим хүчний найдвартай хангамж, тээвэр-ложистикийн саадыг бууруулах, татвар-санхүүгийн урамшуулал, технологийн шилжилт, мэргэжилтэй ажиллах хүчний бодлогыг уялдуулах шаардлагатай.[15]

Судалгааны нэг чухал сургамж нь худалдааны тэнцэл ашигтай байна гэдэг нь эдийн засгийн аюулгүй байдал хангагдсан гэсэн дүгнэлт биш юм. Худалдааны тэнцэл ашигтай боловч экспорт нь өндөр төвлөрсөн, импорт нь стратегийн хэрэглээг хамарсан, эрчим хүчний нийлүүлэлт хэсэгчлэн гадаадаас хамааралтай

байвал эдийн засаг гаднын шокод эмзэг хэвээр байна. Иймээс бодлогын үнэлгээнд урсгал тэнцлийн үр дүнгээс гадна бүтцийн чанарын үзүүлэлтүүдийг хамтад нь авч үзэх нь илүү бодитой.

Дүгнэлт

Энэхүү судалгаагаар 2015-2024 оны бодит статистикт тулгуурлан Монгол Улсын эдийн засгийн аюулгүй байдлыг эрчим хүчний хангамж, гадаад худалдаа, үйлдвэрлэлийн бүтэц, макро тогтвортой байдлын үндсэн үзүүлэлтээр авч үзэв. Судалгааны дүнгээр эрчим хүчний импортын хамаарал, импортын өндөр багтаамж, экспортын уул уурхайн төвлөрөл нь эмзэг; боловсруулах үйлдвэрлэлийн жин болон валютын нөөцийн импортын хамрах хүрээ нь эрсдэлтэй; харин өсөлт, инфляц, өрийн үзүүлэлтүүд богино хугацаанд харьцангуй тогтвортой түвшинд байгааг тогтоов.

Нэгдүгээрт, стратегийн салбар болох цахилгаан хангамжид импортын хамаарал өндөр хэвээр байгаа нь дотоодын үйлдвэрлэлийн суурь хүрэлцээгүй, нийлүүлэлтийн эрсдэл гадаад эх үүсвэрээр дамжин дотоод эдийн засагт нөлөөлөх боломжтойг нотлов.

Хоёрдугаарт, импортын бараа, үйлчилгээ ДНБ-ий 69.7 хувьтай тэнцэж байгаа болон шатахуун, тоног төхөөрөмжийн импортын өндөр жин нь Монголын эдийн засгийг ханш, ложистик, нийлүүлэлтийн доголдолд мэдрэмтгий болгож байна.

Гуравдугаарт, уул уурхай нийт экспортын ойролцоогоор 95 хувийг, олборлох салбар аж үйлдвэрийн гарцын 70.9 хувийг бүрдүүлж байгаа нь орлого, төсөв, валютын урсгалын төвлөрөл маш өндөр хэвээр байгааг харууллаа.

Дөрөвдүгээрт, боловсруулах үйлдвэрлэлийн жин аюулгүй бүсэд хүрээгүй байгаа нь эдийн засгийн дотоод төрөлжилт сул, импорт орлуулах ба нэмүү өртөг шингээх чадавх хангалтгүй байгааг илтгэв.

Тавдугаарт, макро үзүүлэлтүүд эерэг байсан ч валютын нөөц бүрэн аюулгүй түвшинд хүрээгүй тул түүхий эдийн зах зээлийн огцом савлагаа, импортын өртгийн өсөлт, эрчим хүчний гадаад хамаарал зэрэг эрсдэлүүд үргэлжлэн хүчинтэй хэвээр байна.

Иймээс эдийн засгийн аюулгүй байдлыг бэхжүүлэх бодлогын тэргүүлэх чиглэл нь: нэгд, цахилгаан, шатахууны дотоод эх үүсвэр болон нөөцийн бодлогыг эрчимжүүлэх; хоёрт, боловсруулах үйлдвэрлэл, материал, тоног төхөөрөмжийн импорт орлуулах салбарыг зорилтот дэмжлэгээр нэмэгдүүлэх; гуравт, уул уурхайн бус экспортын өрсөлдөх чадварыг өсгөж экспортын бүтцийг төрөлжүүлэх; дөрөвт, валютын нөөц, төсвийн сахилга, өрийн удирдлагыг түүхий эдийн мөчлөгөөс харьцангуй бага хамааралтай тогтолцоонд шилжүүлэх; тавд, эрчим хүч-аж үйлдвэр-гадаад худалдааны бодлогыг нэгдсэн эдийн засгийн аюулгүй байдлын хүрээнд уялдуулахад чиглэх ёстой.

Эш татсан сурвалж, судалгааны бүтээлийн жагсаалт

[1] Монгол Улсын Эрчим хүчний зохицуулах хороо, “Эрчим хүчний зохицуулах хорооны жилийн тайлангийн хурал,” 2025 оны 9-р сарын 4.

[2] Монгол Улсын Үндэсний статистикийн хороо, “Гадаад худалдаа, 2024 оны 1–12 сар,” 2025 оны 1-р сарын 15.
[3] Монгол Улсын Үндэсний статистикийн хороо, “Аж үйлдвэрийн нийт үйлдвэрлэл өмнөх оны мөн үеэс 5.0 хувиар өслөө,” 2025 оны 1-р сарын 16.
[4] World Bank, “Imports of goods and services (% of GDP) – Mongolia,” World Development Indicators, 2026 update.
[5] World Bank, “Mongolia,” data sheet, Apr. 2026.
[6] World Bank, Mongolia Economic Update, May 2025.
[7] World Bank, Mongolia Macro Poverty Outlook, Apr. 2026.
[8] Монгол Улсын Эдийн засаг, хөгжлийн яам, “Сарын макро эдийн засгийн тойм,” 2024 оны 11-р сар.
[9] Монгол Улсын Эрчим хүчний зохицуулах хороо, “Эрчим хүчний статистик: Жилийн статистикийн тайлан,” 2020.
[10] World Bank, Mongolia: Third Energy Sector Project (P178190), 2024.
[11] International Energy Agency, World Energy Outlook 2024: Security, Affordability and Sustainability, 2024.
[12] International Energy Agency, Electricity 2025, 2025.
[13] E. Bompard, A. Carpignano, M. Erriquez, et al., “National energy security assessment in a geopolitical perspective,” Energy, 2017. https://doi.org/10.1016/j.energy.2017.04.108
[14] C. H. Oyunchimeg, Energy Sector Current Status, Recent Challenges
[15] O. Nergui, S. Park, and K.-W. Cho, “Comparative Policy Analysis of Renewable Energy Expansion in Mongolia and Other Relevant Countries,” 2024 and Future Development in Mongolia. N https://doi.org/10.3390/en17205131